

Obsah

SLOVO ÚVODEM	13
I. EMBRYOLOGICKÉ POZNÁMKY a ANATOMICKÝ PŘEHLED (J. Kolín)	15
II. VYŠETŘOVACÍ POSTUPY (J. Kolín)	
SEMIOLOGIE, <i>charakter poruchy vidění, charakter bolestí, postup vyšetření</i>	21
OBJEKTIVNÍ VYŠETŘOVACÍ METODY: <i>fokální osvětlení, biomikroskopie, třízrcátková kontaktní čočka, oční zrcátko, oftalmoskopie přímá a nepřímá, scanning laser, ophthalmoscopy, fotografie očního pozadí, fluoresceinová angiografie (FA), fluorometrie, skiaskopie, keratometrie, refraktometrie, oftalmodynamometrie, diafonoskopie, skiagrafie, počítačová tomografie (CT), nukleární magnetická rezonance (MRI), ultrazvukové vyšetření, exoftalmometrie, elektrofyziologické testy: elektoretinografie (ERG), elektrookulografie (EOG), korové potenciály vyvolané zrakovými podněty (VER)</i>	25
ZRAKOVÉ FUNKCE A SUBJEKTIVNÍ VYŠETŘOVACÍ METODY: <i>ostrost zraková, kontrast, zorné pole, Amslerova mřížka, barvocit a jeho poruchy, adaptace, akomodace, binokulární vidění</i>	32
III. VÍČKA (P. Rozsival)	
ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	41
PŘÍZNAKY A PROJEVY ONEMOCNĚNÍ	43
VROZENÉ ANOMALIE	43
PORUCHY TVARU, POSTAVENÍ A DALŠÍ ONEMOCNĚNÍ: <i>entropium, ektropium, ptóza, lagophthalmus</i>	44
Onemocnění musculi orbicularis oculi: <i>mrkání, blepharoclonus, tremor m. orbicularis oculi, blepharospasmus</i>	46
Další onemocnění: <i>blepharochalazis, otoky, trichiáza</i>	47
Záněty: <i>hordeolum, chalazion, meibomianitis, blepharitis, pediculosis cilium</i> .	48
Kůže: <i>suffusio, dermatitis, herpes simplex, herpes zoster ophthalmicus, erysipel, flegmona, absces, angioneurotický (Quinckeho) edém, ekzém</i>	50
TUMORY (P. Kuchynka): <i>molluscum contagiosum, papilom, verruca vulgaris, xanthelasma, keratocanthom, haemangiomy, naevy, cysty, basocelulární karcinom, k. spinocelulární, k. vycházející z meibomské mazové žlázy, melanom</i> . .	52

IV. SLZNÉ ORGÁNY a CESTY (P. Rozsival)	
ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	55
PŘÍZNAKY ONEMOCNĚNÍ SLZNÉHO APARÁTU	56
ONEMOCNĚNÍ SLZNÝCH ŽLÁZ: <i>dacryoadenitis, Mikuliczův syndrom, slzení, lakrimace, epifora, suché oko: Sjögrenův syndrom</i>	57
NEMOCI ODVODNÝCH SLZNÝCH CEST: <i>canalculitis, dacryocystitis</i>	59
TUMORY (P. Kuchynka)	60
V. SPOJIVKA (J. Kolín)	
ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	61
VYŠETŘENÍ	61
OBĚHOVÉ PORUCHY	63
ZÁNĚTY	64
Všeobecně	64
Bakteriální	65
Chlamydie	66
Viry	69
Reakce spojivek ze zvláštní přecitlivělosti: <i>pollinosis, angioneurotický edém, vernální katar a keratoconjunctivitis při atopickém ekzému, obrovská papilární hyperplasie u lidí nosících měkké kontaktní čočky, keratoconjunctivitis phlyctenulosa, jizevnatý pemphigoid, Stevensův-Johnsonův syndrom</i>	70
Fyzikální a chemické vlivy	74
DEGENERACE: <i>pinguecula, pterygium, xeróza</i>	74
TUMORY (P. Kuchynka): <i>papilom, haemangiom, lymfangiom, dermoid, lipodermoid, intraepiteliální epitelium, naevus, spojivková epiteliální melanóza, subepiteliální melanóza, primární akvirovaná melanóza, primární nodulární melanom</i>	75
VI. ROHOVKA (P. Kuchynka, J. Kolín)	
ANATOMICKÉ, FYZIOLOGICKÉ A PATOFYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	77
VYŠETŘENÍ	79
INFEKČNÍ POSTIŽENÍ: <i>bakteriální vředy, plísň, herpes simplex virus (HSV), herpes zoster (HZ), Thygesonova povrchní keratitis punctata</i>	79
POSTIŽENÍ ROHOVKY ZE ZVLÁŠTNÍ PŘECITLIVĚLOSTI: <i>keratitis disciformis, vřed Moorenův, ulcus corneae marginale, keratitis parenchymatosa, acne rosacea</i>	82
DEGENERACE ROHOVKY: <i>periferní ztenčení, marginální rohovková degenerace Terrien, arcus senilis, keratopathia zonularis, keratomalacie, keratitis neuroparalytica, keratitis e lagophthalmo, erosio corneae recidivans, cornea guttata (Fuchs), keratoconus, hereditární rohovkové dystrofie</i>	83
PIGMENTACE, DEPOZITA	86
CHIRURGIE ROHOVKY	86
VII. SKLÉRA (J. Kolín)	
ANATOMICKÁ POZNÁMKA	89
ONEMOCNĚNÍ: <i>episcleritis, scleritis, sclerokeratitis</i>	89

VIII. UVEA (J. Krásný)

ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	91
VROZENÉ VÝVOJOVÉ VADY: <i>heterochromie, kolobomy, kongenitální aniridie, mesodermální dysgeneze rohovky a duhovky, persistencia membranae pupillaris, korektokopie, albinismus, chorioderemie, chorioideální skleróza, atrophia gyrata</i>	92
ZÁNĚTY UVEÁLNÍHO TRAKTU	93
Anatomické dělení: <i>iridocyclitis acuta, iridocyclitis chronica, pars planitis, chorioretinitis</i>	93
Dělení: – podle klinicko-patologické povahy: <i>granulomatozní, negranulomatozní</i>	96
– podle etiologie: <i>exogenní, endogenní</i>	96
Zvláštní formy uveitid: <i>kongenitální chorioretinopatie, toxoplazmóza, rubeola, cytomegalovirus, herpes simplex virus (HSV), toxokariáza, syndrom získané imunodeficience (AIDS), tuberkulóza, syfilis, revmatogenní uveitidy, spondylartritis ankylopoetica Strümpell – Pierre Marie – Bechtěrev, juvenilní chronická artritida, systémový lupus erythematodes, Sjögrenův a Reiterův syndrom, sympatická oftalmie, sarkoidóza, phakotoxická uveitida, pars planitis, heterochronní cyclitis</i>	102
LABORATORNÍ VYŠETŘENÍ	106
LÉČBA	107
TUMORY (P. Kuchynka): <i>naevus, leiomyom, juvenilní xanthogranulom, maligní melanom</i>	109

IX. RETINA (J. Kolín)

ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	113
VYŠETŘENÍ	115
CÉVNÍ POSTIŽENÍ: <i>venozní okluze, okluze centrální retinální arterie, retinopatie nedonošenců, vasculitis retinae, Coatsova choroba, cystoidní makulární edém</i>	116
Angiopatie až retinopatie u hypertenzivní choroby	119
Diabetická retinopatie	121
DYSTROFIE A DEGENERACE: <i>dystrophia pigmentosa retinae, retinis punctata albescens, Leberova kongenitální amauroza, Stargardtova choroba, Fundus flavimaculatus, vitelliformní dystrofie, angioid streaks, familiární drúzy</i> Senilní makulární degenerace: <i>senilní drúzy, díra v makule, myopická makulární degenerace, ablatio centralis serosa, chloroquinová retinopatie, periferní retinální degenerace, retinoschisis</i>	124
AMOTIO RETINAE (K. Sedláček)	129
FAKOMATÓZY (J. Kolín)	134
RETINOBLASTOM a PSEUDOGLIOM (J. Krásný)	135

X. SKLIVEC (K. Sedláček)

ANATOMICKÉ POZNÁMKY A VYŠETŘENÍ	137
CHOROBNÉ STAVY: <i>persistující hyperplastický primární sklivce, syneresis – ztekucení sklivce, odchlípení zadního sklivce, krvácení do sklivce, epiretinální a sklivcové proliferace</i>	137
LÉČBA	139

XI. ČOČKA (P. Kuchynka a J. Kolín)	
ANATOMICKÉ POZNÁMKY	141
ZMĚNY TVARU A POLOHY	141
KATARAKTA	142
Kongenitální	142
Při metabolických poruchách či z jiných známých příčin	143
Senilní	144
CHIRURGIE ŠEDÉHO ZÁKALU	144
U dětí	144
U dospělých	145
XII. GLAUKOM (P. Rozsívál)	
ANATOMICKÉ A FYZIOLOGICKÉ POZNÁMKY	149
VYŠETŘENÍ	152
Tonometrie a tonografie	152
Gonioskopie	155
Perimetrie	155
Oftalmoskopie	157
PRIMÁRNÍ GLAUKOM S OTEVŘENÝM ÚHLEM: <i>diagnóza, zvýšení nitro- očního tlaku, patogeneza</i>	158
Léčba: <i>konzervativní, laserem, chirurgická</i>	160
<i>Informace nemocného, glaukom a celková onemocnění, celkové účinky proti- glaukomové léčby, předpověď, preventivní opatření</i>	160
ZVLÁŠTNÍ FORMY GLAUKOMU S OTEVŘENÝM ÚHLEM: <i>s nízkou tenzí, pigmentový, pseudoexfoliativní, glaukomatocyklitické krize</i>	162
PRIMÁRNÍ GLAUKOM S UZAVŘENÝM ÚHLEM: <i>prodromální stadium, akutní záchvat, subakutní glaukom, patogeneza, diferenciální diagnóza</i>	164
Léčba, předpověď	165
KONGENITÁLNÍ GLAUKOM	166
Primární – <i>léčba, předpověď</i>	166
Spojený s anomáliemi	166
SEKUNDÁRNÍ GLAUKOM <i>způsobený: čočkou, kortikosteroidy, zánětem, úra- zem, novotvořenými cévami</i>	166
ABSOLUTNÍ GLAUKOM	168
LÉČBA	168
Medikamentozní	168
Laserová	170
Operační	170
Glaukom a katarakta	171
XIII. REFRAKČNÍ VADY a jejich KOREKCE (S. Rodný)	
Refrakce	173
ZRAKOVÁ OSTROST a její stanovení	174
Rozlišovací schopnost oka	174
Zkoušky zrakové ostrosti	175
AKOMODACE a její poruchy: <i>reflex pohledu do blízka, presbyopie, astenopie</i>	176
Patologické poruchy: <i>spasmus, obrna</i>	177
MYOPIE	178

HYPERMETROPIE	180
ASTIGMATISMUS	181
STANOVENÍ REFRAKCE	181
Objektivní metody: <i>přímá oftalmoskopie, skiaskopie, refraktometry</i>	182
Subjektivní metody: <i>korekční skla, duochromový test</i>	183
ZÁSADY KOREKCE REFRAKČNÍCH VAD	183
Myopie	183
Hypermetropie	184
Presbyopie	185
Astigmatismus	186
Anisometropie	186
Korekční prostředky	186
XIV. NEUROOFTALMOLOGIE (J. Otradovec)	189
1. CHOROBY ZRAKOVÉ DRÁHY	
Anatomické poznámky	190
Příznaky poruch zrakové dráhy	192
a) Subjektivní příznaky	192
b) Objektivní příznaky	197
Hlavní klinické jednotky	199
Akutní neuritidy optiku	199
Neuromyelitis optica	200
Neuropatie optiku	201
Oběhové poruchy optiku	201
Nádory optiku	202
Poranění optiku	202
Choroby chiasmatu	203
Poruchy retrochiasmatické	207
2. PORUCHY OKOHYBNÉHO APARÁTU	
Anatomické a fyziologické poznámky	208
Supranukleární okohybné poruchy	210
Periferní (nukleární a infranukleární) okohybné poruchy	211
Nystagmus	216
3. CHOROBY ZORNICE	
Nervové dráhy pupilárních reakcí	220
Šíře zornice – pupilární statika	221
Zornicové reakce – pupilární dynamika	223
Farmakologie zornice	226
XV. STRABISMUS (J. Kolín)	229
VÝVOJOVÉ POZNÁMKY	231
KLASIFIKACE	232
PHORIE	233
ESOTROPIE	233
AMBLYOPIE	234
EXOTROPIE	235
STANOVENÍ DIAGNÓZY KONKOMITUJÍCÍHO STRABISMU	235
CÍLE LÉČBY	237

XVI. ORBITA (J. Otradovec)	
PŘÍZNAKY CHOROB: <i>změna polohy oka, exoftalmus axiální, exoftalmus s dislokací, luxace bulbu, exoftalmus oboustranný, exoftalmus pulzující, exoftalmus intermitentní, exoftalmus zdánlivý, okohybné poruchy</i>	239
ZÁNĚTY: <i>exogenní a endogenní, hyperergickoalergické procesy, orbitocelulitida, flegmóna, absces, osteomyelitis maxillae kojenců, myositis orbitalis, tenonitis, pseudotumor</i>	241
ENDOKRINNÍ ORBITOPATIE	243
TUMORY	245
Primární, sekundární a metastatické	245
Benígní a maligní	245
Nádory dětského věku	245
Nejčastější nádory v dospělosti	246
Chirurgická léčba	247
PORANĚNÍ	247
Zlomeniny	248
Pronikající poranění	248
XVII. TRAUMATOLOGIE (J. Kolín)	
PRVNÍ POMOC	251
POVRCHNÍ ÚRAZY BULBU: <i>oděrka rohovky, cizí tělísko pod víčkem, cizí tělísko na rohovce</i>	251
ZHMOŽDĚNÍ BULBU: <i>hypotonie, recessus camerae anterioris, iridoplegie, iridorhexi, iridodialysis, haemophthalmus, ruptura chorioideae, Berlinův edém, Purtscherova choroba, retinitis sclopetaria, traumatické odchlípení sítnice, trhlina v makule, ruptura skléry, ohraničená katarakta, subluxace a luxace</i>	252
PRONIKAJÍCÍ PORANĚNÍ	254
POLEPTÁNÍ	256
POŠKOZENÍ ELEKTRICKÝM PROUDEM	257
POŠKOZENÍ ZÁŘENÍM	257
PORANĚNÍ VÍČEK	258
XVIII. PRACOVNÍ OFTALMOLOGIE A ERGONOMIE VIDĚNÍ (P. Rozsival)	
VYMEZENÍ POJMŮ	259
ZRAKOVÉ POŽADAVKY NA URČITOU PRACOVNÍ ČINNOST	259
HYGIENA PRACOVIŠTĚ Z HLEDISKA OSVĚTLENÍ	260
PREVENCE PRACOVNÍCH OČNÍCH ÚRAZŮ	261
XIX. SOCIÁLNÍ OFTALMOLOGIE, TĚŽKÉ ZRAKOVÉ POSTIŽENÍ A SLEPOTA (TZPS) (D. Baráková)	
VYMEZENÍ POJMŮ	263
REHABILITACE	264
Rehabilitace dětí těžce zrakově postižených od narození	265
Rehabilitace dětí předškolního věku těžce zrakově postižených	265
Rehabilitace žáků se získanou zrakovou vadou	266
Rehabilitace dospělých osob se získanou těžkou zrakovou vadou	266
Ústavy sociální péče pro nevidomé	267
Rehabilitační a kompenzační pomůcky	267
REJSTRÍK	269